

Razmišljanje o Životu i smrti, životom poučenoga brata

Miroslav Modrić
miro.modric48@gmail.com

Doista je čudno koliko se čovjek boji smrti. Kao da ne vidi da sliku vlastitoga umiranja stalno nosi u sebi i proživljava je svakoga dana. Noćno spavanje je, naime, gotovo kao dnevno umiranje. U snu smo bez one razumske i osobne svijesti o sebi. A zar jutarnje buđenje, na koje smo navikli, nije kao novo rođenje i ustajanje na novi dan i na novi početak? I na novi život, nastavljen na onaj jučerašnji. Tomu je, na neki način, slično i ono naše *konačno usnuće* za ovaj život i onda *buđenje za vječnost* – u Bogu. Najveća je razlika u tome što – nasuprot ovom svakodnevnom *usnuću* i *buđenju* – još nemamo iskustvo za ono posljednje *usnuće* na zemlji – koje nazivamo *smrt* – a ni za ono konačno *buđenje* za vječnost – koje nazivamo *uskrснуće*.¹ Vjerujem da se upravo zbog toga kod mnogih, koji se muče u agoniji odlaska sa zemlje, u posljednjem trenutku, s onim posljednjim izdisajem, na licu pojavi ugodan mir i blag osmijeh. Za tu pojavu najbolje nam je i najlogičnije objašnjenje da su se oni već u tom trenutku *probudili* za vječnost i ugledali lice Oca nebeskoga, te im se zato na licu pojavi tih i blažen mir. Smrt nije kraj nego *usnuće i istodobno buđenje* – za vječnost. Tu istinu je Isus ustrajno naviještao i o njoj govorio. Apostoli su upravo u *Uskrsnom* stekli iskustvo *usnuća za vječnost*. I tome iskustvu ostali vjerni do mučeničke smrti te i nama prenijeli radost ljudske/čovjekove vječnosti. Isusovo je uskrsnuće temelj i ključ za shvaćanje *Radosne vijesti*. A to je istina da nas ovaj život ne vodi u smrt nego nas nosi u vječnost – k Bogu, Ocu našem.

¹ Osim ako to nije iskustvo onih koji su poslije nekih bolesti, nesreća... neko vrijeme bili klinički mrtvi za ovaj svijet. Nakon što bi ih liječnici vratili u ovozemaljski život govorili su o onomu što su u to vrijeme vidjeli, čuli, proživjeli. Govorili su o onom što se u to vrijeme događalo s njima i o svojem oživljavanju. Neki su čak rekli da im nije bilo drago vratiti se u tijelo, da to nisu željeli, jer ono što su proživljavali izvan tijela bilo im je puno ljepše i poželjnije. Znam da će neki reći da je to bila samo 'igra' mozga. Ali to nije baš tako jednostavno. Npr. kako mozak može iz visine gledati da toga istoga, tj. njega, dovoze i unose u bolnicu? I tko mu sve to omogućuje? Čini mi se vrlo dobro i ispravno objašnjenje koje u nekoliko riječi donosi psihijatrica koja je sama doživjela to iskustvo »tik do smrti«. Ona napisala: »Oni koji su takvo iskustvo stekli znaju. Oni koji nisu, moraju čekati« (Raymond MOODY, *Život poslije života*, Zagreb, 1981, 182).

Istina je da svako živo biće ima ugrađen instinkt i nagon za održavanje vlastitoga života – do kraja. To je normalno. Ali bi jednako valjalo biti normalno i to da oni koji žive Isusovu *Radosnu vijest* i vjeruju svom Učitelju nadiđu prirodni *instinkt* i *nagon* i prepoznaju *svoj trenutak* te se, bez straha i grča od nepoznatog, prepuste onomu u što vjeruju. Onomu u koga vjeruju. To osobito vrijedi za redovnike koji cijeli svoj život posvetiše Bogu i Vječnosti.

Zbog svega rečenoga, s tugom u srcu moram reći: *Jadan je onaj koji vidi samo čovjekovu tjelesnost i vjeruje samo u nju, a ne i u svoju vječnost!* Takav u svom umu snižava čovjeka na čistu biologiju, na razinu životinjskoga svijeta. I na tome onda gradi svoj život. Zato je njemu, kako on misli i zaključuje, dopušteno sve što drži ispravnim, što mu se prohtije, što želi i što mu odgovara – kako to radi biologija. Drži da on – a ne Vječnost – ima pravo određivati što je dobro a što zlo. Zato mu je skoro pa normalno *ubijanje* neželjenih, nekorisnih i nedragih. I onih koji su mu na bilo koji način smetnja.

U čemu je onda razlika između nasilnikâ i onih ubojicâ o kojima svakodnevno bruje vijesti i ubojicâ nerođenih? Znamo da je oduvijek bilo takvih, ali je to u današnje vrijeme nekima postalo kao *normalno*.

Na taj se način, poznato je, danas ubija više ljudskih bića negoli su to učinili najveći zločinci na svijetu pa se s pravom pitam: U čemu je razlika između jednog i drugog ubijanja? Između ubijanja koje su provodili Hitler, Staljin, Tito i ubijanja koje provode ti ‘moderni/stari’ slobodnjaci – Zagrepčani, recimo? Nikakva! Jedino to što se ova druga ubijanja događaju danas, u vrijeme kada genetika razumno, jasno i nedvojbeno potvrđuje da ljudski život počinje začecem, da začeto dijete nije i ne može biti ničije vlasništvo. Pa ni majčino! Niti je dio njezina tijela. Ono je, i genetski gledano, vlastito i posebno biće. Majka mu je, recimo tako, samo ‘iznajmila’ stan na određeno vrijeme. A time nije i ne može biti gospodarica i vlasnica onoga komu je ‘iznajmila’ stan, svoje tijelo. Možda si ima pravo odsjeći ruku. Njezina ruka *jest* njezino tijelo. Za to je svjetovni zakoni neće izravno suditi. Ali ubiti svoje nerođeno dijete nikako nema pravo.

»Njihova uvjerenost proizlazi samo iz njihove gluposti!« – rekao bi Kafka.² Osim toga, majčinstvo je prihvaćena, a ne nametnuta uloga. Za ona silna zločinstva i ubijanje Židova s pravom je rečeno: »Tko ne urliče zbog Židova, ne može pjevati gregorijanski koral!« – Dietrich Bonhoeffer.³ Ali, jednako se mora urlati i zbog ubijanja nerođenih, starijih, nemoćnih i ‘nekorisnih’, za što se danas, radi umirenja savjesti, rabi zamaskirana riječ: *uspavati*, a ona u stvarnosti znači potpuno isto: *ubiti*. O tomu kršćani nikad i ni pod kojim uvjetima ne smiju šutjeti! 4

² Franz KAFKA, *Proces*, Zagreb, 1977, 11.

³ Giancarlo ZIZOLA, *Utopija pape Ivana XXIII*, Zagreb, 1977, 13.

⁴ Ovih dana (srpanj 2023.) sjećamo se genocida u Srebrenici, što je bio samo jedan od višegodišnjih srpskih okrutnih ubijanja nemoćnih, ostarjelih, zarobljenih u Bosni i Hercegovini. Ne možemo i ne smijemo zaboraviti ni ona neopisiva zločinstva u Vukovaru i Škabrnji. I druga zločinstva i ubijanja Hrvata u Hrvatskoj te Bosni i Hercegovini! I uživanja i slavljenja njihovih izvršitelja u

Mudri augustinac Erazmo Roterdamski (1466.-1536.), prvi humanist, filozof, uzor intelektualaca i prosvjetitelja, ide i mnogo dublje u procjeni čovjekove veličine:

»Čovjek je, dakle, čudesno biće sazdano od dvaju ili triju posve različitih dijelova, tj. duše kao nečega božanskog, i od tijela, kao nijeme životinje. Tijelom zapravo ne nadmašujemo ostatak životinjskoga roda, nego, s obzirom na sve njihove sposobnosti, za njima zaostajemo. Po duši smo pak toliko sposobni za božanstvo da možemo nadmašiti čak i anđeoske duhove te postati jedno s Bogom.«⁵

Danas i malo naobraženi znaju da je tzv. *biološki sat* drukčiji u trenutku začeca nego mjesec-dva poslije toga ili za nekoliko idućih mjeseci. Drukčiji je pri djetetovu rođenju i kod djeteta od godinu-dvije. I tako naprijed. To je stoga što neki genomi od začeca *spavaju* i bude se tek kad im za to dođe vrijeme. Zato je svako dijete od začeca ljudsko biće, zvali ga oni kako god: *fetus, nerođeno, beba...* Jer, zašto bi oni postali ljudsko biće tek poslije mjesec-dva dana, ili – za neke! – tek rođenjem?⁶ Zar zato što im neki genomi još spavaju? Ta srce im počne kucati već poslije dva-tri tjedna. To je mudro istaknuto u *Hodu za život* 2023. godine u geslu: »Ne zaustavljaj otkucaje moga srca!« Albert Einstein je davno uočio da samo i isključivo čovjek ima onu *simetriju višega stupnja*, odnosno *višega reda*, u svom genomu kojega je tek naša generacija otkrila. Čimpanze to nemaju ni u kojem stadiju svoga života. Zato već više milijuna godina ostaju na istom, a čovjek uvijek napreduje. A današnje eksperimentalno znanje sve to potvrđuje. Iako se taj najveći genij ne poziva izravno na Boga, on upravo njemu odaje poštovanje i početak vremena postavlja u stvaranje svijeta. I čovjeka!

Ne smije se nikada smetnuti s uma da čovjek ni pod kojim vidom nije životinja, pa ako i dijeli s njima puno zajedničke biološke i genetske prošlosti. A neki ljudi se ponašaju, govore i sebe doživljavaju kao da su tek jučer izišli iz toga brloga. Oni misle i govore »da čovjek i životinja imaju isto podrijetlo i jednak

tom svom đavolskom nedjelu ubijanja i zlostavljanja. O svemu tomu treba urlikati. I ne dati da se zaboravi jer će se – poznavajući njihov đavolski pir – ponoviti! A i zato da se dadne kakva-takva zadovoljština nebrojenim nevinim žrtvama.

⁵ Erazmo Roterdamski, *Priručnik kršćanskoga ratnika*, Split, 2022, 46. Tu knjigu pročitah po završetku *Razmišljanja o životu i smrti*, ali nisam mogao ne donijeti taj tekst jer tako jasno i mudro govori o maloprije napisanoj misli. U objašnjenju se donosi: »Dva bitna čovjekova dijela – duša i tijelo, duh i materija – mogu postati tri kad se u duši, odnosno duhu razlikuju umne i osjetilne funkcije, tj. razum od osjećaja i strasti.«

⁶ Upravo ovih dana – 15. kolovoza 2023. – ponovno čujemo da je neka majka ubila svoje tek rođeno dijete. Svi se, s pravom, sablažnjavaju i čude takvoj okrutnosti majke. Policija svim silama traga za počiniteljicom toga velikog zločina. A što bi bilo da ga je ubila samo malo prije rođenja? Onda bi to bilo kao normalno! Oni 'moderni/stari Zagrepčani' bi rekli da je to *njezino tijelo* te da to smije učiniti. Ma, zar to nije bolesno? Jednako kao ono što je ona majka ubila svoje nerođeno dijete u sedmom mjesecu trudnoće i za to postala *Žena godine* grada tih 'modernih', o čemu u bilješci malo kasnije. I onda se neki kao čude da *Zapad* doslovce *zapada* i u vlastitim ubojstvima nestaje!

kraj».⁷ Da su samo tek malo napredniji od svojih predaka – primata čimpanze. Neka oni to slobodno o sebi i za sebe misle i govore. Što se mene tiče, ako im to odgovara, mogu i na četiri noge hodati. Na to imaju pravo. Ali, neka time ne truju druge – javnost, osobito ne našu djecu koja su, i ne znajući, izložena toj njihovoj zarazi kojoj su u korijenu i današnja svakodnevna nasilja i ubijanja – djece, mladih i ostarjelih. Ponavljam: Jadni su oni koji vide samo čovjekovu tjelesnost, a ne vide i sve ono što stoji iza toga i dolazi s tim! Takvi su, bojim se, u mnogočemu ostali na razini svojih četveronožnih predaka. Ili ih je možda samô Zlo obuzelo. Usput, ne zaboravimo: *Zlo je nezahvatno!*

Grčki filozof Platon, jedan od najvećih umova ljudskoga roda uopće, u svom promišljanju svijeta i čovjeka, oslanjao se na ovo troje: *razum, logiku i dokaz*. Držao je, naime, da se jedino na taj način može spoznati istina i steći ona najdublja mudrost. Ali je znao da u čovjeku postoji i ona stvarnost koja nadilazi materijalni i osjetilni svijet – *duša* – kojoj je ljudsko tijelo samo privremeno obitavalište. Po njemu, duša dolazi u materijalno tijelo iz božanskog postojanja. Upravo stoga je razmišljao, naučavao i pisao o sudbini duše poslije smrti tijela, koje je, po njemu, tek tamnica duše te je smrt zapravo bijeg iz toga zatvora. Platon nimalo ne sumnja u život poslije tjelesne smrti. Ali, mi taj *Život* još ne možemo razumjeti jer smo u iskustvu i spoznaji ograničeni na materijalna osjetila – vid, sluh, njuh, dodir i okus – koji imaju svoja ograničenja te nam nerijetko nude nejasne ili pogrešne poruke. Zanimljivo je i to što taj silan um i velik filozof piše i o tome da se duša, nakon smrti tijela, suočava s božanskim bićem koje joj prikazuje sve ono što je u životu radila, bilo dobro bilo zlo. Bilo bi dobro da oni koji priznaju samo čovjekovu tjelesnost posegnu malo za tim velikanom i počuju što on misli o čovjeku i njegovoj vječnosti, a ne se držati samo onoga što ovaj potrošački svijet nudi. Ili se pak *kao pijan plota* drže komunističke ostavštine – prepune mržnje, laži i zločina, započelih već s njihovim ideološkim ocem – Lenjinom, 1914. godine.⁸

S tim povezano, sjetih se zgode iz svoje mladosti. Jedan me je komunist ustrajno uvjeravao da nema Boga, da je čovjek postao od majmuna. Začudeno sam ga slušao i slušao te mu naposljetku gotovo rastužen rekao: »Dobro, ti jesi od majmuna. I ja ti to priznajem i prihvaćam. Ali, ja sam nešto bitno drugo od tebe i tvojih majmuna. Ja sam dijete Božje. Stvoren sam za vječnost. Ako ti ni to ne vidiš, onda zbilja jesi to za što sebe držiš! I neka ti bude!«

Iako su pomrli oni koji su tako razmišljali, govorili i djelovali, njihovi ideološki ili mentalni nasljednici žive i danas među nama i zastupaju tu istu ideologiju.

⁷ Ivan MARKOVIĆ, *Lettere dall'Oriente ossia un pellegrinaggio in Palestina nel 1879*, Zagreb, 1889, 170; Miroslav MODRIĆ, *Franjevačka provincija Presvetoga Otkupitelja i Kustodija Svete Zemlje*, Split, 2016, 287.

⁸ Počujmo što je tim 'naprednim' vikačima rekao pjesnik židovskog podrijetla i nobelovac (1987.): »Poricati Boga znači biti slijep, ali najčešće znači biti svinja.« Najuzvišenije istine poričemo zato što je lakše živjeti tako – kao svinja (Alexandre HAVARD, *Stvoreni za veličinu*, Split, 2023, 52).

Samo su u svoju crvenu boju dodali nešto zelene, a ime su malo zamaskirali i time se prikrili. A u ime te *crvene i zločinačke ideologije* pobijeno je više ljudi negoli u svim zlima i ubijanjima u dugoj ljudskoj povijesti. Drži se da su ti 'osloboditelji' u svijetu pobili više od stotinu milijuna ljudi! A to je, ne zaboravimo, gotovo pet posto ondašnjega svjetskog stanovništva! A oni se ipak ni danas ne stide te svoje zločinačke prošlosti.⁹ Čak niti toga da su ulaskom u nebranjeni Zagreb 1944. odmah pobili jedanaest tisuća Zagrepčana, a dvadeset šest tisuća na najgrublji način bacili u zatvore na višegodišnje robovanje. Ni toga se ne stide nego to nazivaju 'oslobođenjem grada'. Štoviše, rodozačetnike i izvršitelje tih silnih i okrutnih ubojstava i danas veličaju i klanjaju im se. I čekaju, valjda, priliku da i oni budu isto takvi, ali na neki svoj 'moderan' način!¹⁰ Zato do iznemoglosti urlaju protiv svih kršćanskih vrijednosti. Kao da ih Zli u tome vodi. A Crkva gotovo da šuti. Time se potvrđuje istinitost riječi: »Sve više mi se čini da zlonamjerni ljudi puno učinkovitije koriste vrijeme nego dobrohotni ljudi.«¹¹ A to je onda pouka, poticaj i upozorenje kršćanima da se više zauzmu za dobro, svoje i dobro drugih, a ne da čekaju da to netko drugi čini za njih i umjesto njih. A toga, nažalost, ima i u crkvenim krugovima. Ne smije se zaboraviti da dobro neće nikada samo od sebe doći! Valja se zauzeti za njega! I znati *da je uvijek pravo vrijeme da se učini nešto dobro!* Sv. Ivana Orleanska reče: »Pomozi sebi i Bog će ti pomoći. (...) Vojnici će se boriti, a Bog će nam osigurati pobjedu.« Počujmo što o kršćanskoj šutnji i čekanju tzv. *pravoga vremena* napisao onaj koji sve to gleda slobodnih i otvorenih očiju te vidi i zna što govori:

»Najutjecajniji vođe posljednjih tristo godina nisu bili kršćani. Razlog tomu nije to što su kršćani bili izbačeni iz društvenoga života, nego to što se tako puno kršćana svojevolski povuklo iz društvenoga života. To je najzačudniji slučaj samokastracije cijele jedne zajednice u povijesti čovječanstva.«¹²

I po rečenomu znamo koliko su istinite riječi Alberta Einsteina: »Svijet neće uništiti ljudi koji čine zlo, nego oni koji im se ne suprotstave!«

⁹ A poznato je i to da je upravo njihov komunistički režim hotimičnim izgladnjivanjem Ukrajine u godinu dana 1932./33. ubio oko šest milijuna Ukrajinaca, o čemu ti naši 'moderni naprednjaci' tako zločesto šute – i danas.

¹⁰ To potvrđuje njihovo cjelovito djelovanje. Tako Grad Zagreb *Ženom godine 2023.* proglašava majku koja je pošto-poto htjela ubiti svoje nerođeno dijete – u sedmom mjesecu trudnoće, jer da ima tumor na mozgu. A liječnici joj predlagali inducirano porođenje, da se onda vidi je li dijete doista toliko bolesno i da ga se pokuša izliječiti. No, ona ni to nije htjela prihvatiti te je ubila svoje dijete već zrelo za rođenje. I onda ta 'majka' od 'modernih bolesnika' primljenu nagradu grada Zagreba sa suzama posvećuje tome svojem djetetu kojega je sama ubila. Pa to je doista bolesno! Ali ne znam tko više: ona ili oni koji su joj dodijelili nagradu Grada za ubojstvo vlastitoga djeteta! Ne zaboravimo: »Ako ne znamo tko je čovjek, lako je okrenuti 'prava čovjeka' protiv njega samoga. ... [Kod tih i takvih] riječ 'čovjek' i dalje je apstraktna. A glavna je žrtva apstraktnog čovjeka upravo čovjek kakav zapravo jest – stvarni čovjek – čovjek stvoren na sliku i priliku Božju« (Havard, *Stvoreni za veličinu...*, 88).

¹¹ *Isto*, 22.

¹² *Isto*, 30.